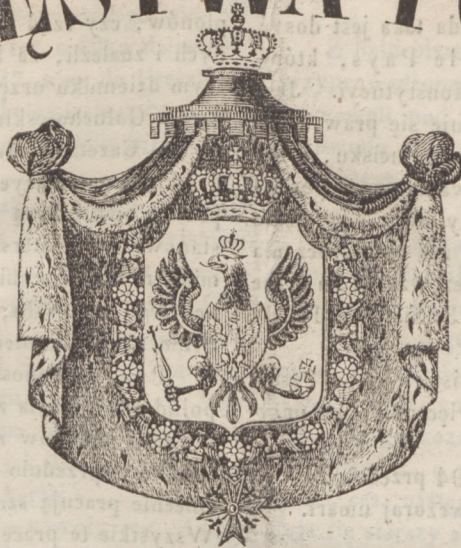

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński.

Z nad granicy szląskiej, dn. 1. Sierpnia. — Od chwili, jak się zaczęło powodzić Węgrom i przeciw sprzymierzonym armiom, zaczyna się u nas upowszechniać pogłoska, że Austria trzeciego dawnego swojego sprzymierzeńca wzywa o pomoc. Obawiamy się, ażeby cała potęga świętego sprzymierzenia nie obróciła się przeciw jednemu ludowi, który pochwylił za broń w roku 1848. w obronie zasad demokratycznych i narodowych i postanowił za nie umrzeć, lub zwyciężyć. Publiczna opinia w Prusach jednogłośnie potępiłaby taką wojnę, ale tak się tam przyuczono pomiatać tą opinią, która jest bezwładna, że rząd wcale na nią nie zważa, gdzie własna jego polityka co innego doradza. Już widzieliśmy oddane pruskie koleje żelazne na przewożenie armii rossyjskiej, czemużby nie miano przysłużyć się jeszcze czynniej Austrii, gdyby ta uznała przewodnictwo Pruss w sprawach niemieckich. Tonący brzytwy się chwyta, kto wie, ażali się Austria nieskloni do zażądania pomocy Pruss i pod tym warunkiem. Wprawdzie i w Austrii lud nie sprzyja Prusakom i w nim objawia się antypatia przeciw dążnościom pruskim i możeby całe stronnictwo demokratyczne, które teraz pogrzebionem zostało, przy słabości rządu ocknęło się, ale rząd ten acz dogorywa i biskupów tak greckich jako też katolickich przyzywa na pomoc, widząc przewagę bagnatów swoich i rossyjskich upokorzoną, jednakowoż tyle jeszcze ma siły, iż za pomocą prochu i ołowiu i szubienie opinią publiczną demokratów trzyma na uwierzy i jej się nie boi. Z tej przeto strony nie przeszkadza Austrii wzywać Prusaków na pomoc. Jest atoli jedna strona ważniejsza, jest okropna sromota wyznać w obec całej Europy dwom za najpotężniejszych mylnie poczytanym cesarzom, swą niemoc w obec małego ludu w porównaniu z ich krajami, jest to powtórzenie owych czasów Kserksesowych i Artakserksesowych, kiedy cała Azja wystąpiła na pogrzebienie wolności małej Grecji. Wyznać taką słabość, taką niemoc dwom cesarzom, jest to samo, co wyrok napisać śmierci na siebie, a dać świadectwo narodowi bijącemu się za swą wolność i niepodległość, iż posiada niezwyciężoną potęgę, skoro poruszył wszystkie swoje siły. Z tego jedynego względu uważamy, że chwila jeszcze nie nadeszła do wyznania tej niemocy w obec wszystkich narodów, a jeżeli nadejdzie, wówczas będzie zapóźno.

Rasztad, dn. 28. Lipca. — Prusacy postępują tu sobie nie jak oswobodziciele, ale raczej jako nieprzyjaciele; żądania ich są niesłychane, chcą bowiem aby im bezwarunkowo dostawili, co tylko zapomyślą. Obywatele powiększej części uważają ich zatem tutaj za nieprzyjaciół, i nienawiść wzajemna coraz bardziej wzrasta, do tego doliczyć należy ucisk nadzwyczajny z inkwaterunku, u wielu bowiem obywateli stoi po 20, 30 a nawet do 60 żołnierzy. Z wielu stron słyszeć się daje, że długo tak pozostać nie może, a nawet, że wybuchu rewolucji nowej spodziewać się należy, dla uwolnienia się z pod tego nieznośnego uciemnienia, albowiem stan obywatelski zniszczeniem zupełnym do rozpacz przywiedzionym zostanie.

Freiburg, dn. 27. Lipca. — Urzędowy raport o operacjach armii okupacyjnej donosi, że przy zajęciu Rasztadu znajdowało się tamże przeszło 5500 żołnierza rozmaitej broni, 180 dział różnego kalibru w dobrym stanie, przeszło 5300 karabinów, tyleż sztuk broni siecznej, znaczne zapasy przyborów wojennych, mianowicie 1600 beczek prochu. — Bez wątpienia wielką wojsko pruskie okryło się sławą, że tak dobrze uarmowaną fortecę do poddania się przymusiło, straciwszy ze swjej strony tylko 10 żołnierzy 4 oficerów!! — Warownia prawie nie ucierpiała; obrany na jej gubernatora generał Holleben. Po uprzątnieniu Palatynatu i w. ks. badeńskiego z powstańców, ma być teraz zadaniem armii zostającej pod rozkazami księcia Pruskiego, ubezpieczyć trwale porządek w Badeńskim i zostawić w. księciu czas i sposobność do ustalenia wzruszonych podstaw towarzyskiego i politycznego organizmu, lub do zaprowadzenia nowych. Ze względu na to, rozporządzono natychmiast po zajęciu Rasztadu armią po całym w. księstwie tak rozdzielić, iżby wszelkim zamiarom, nieprzychylnym rządowi przywróconemu, zapobiedz można.

Fr a n c y a.

Paryż. — Zgromadzenie narodowe. Posiedzenie dnia 19. Lipca. Z porządku dziennego przypadają rozprawy nad odroczeniem posiedzeń zgromadzenia narodowego. Emanuel Arago rozpoczyna dyskusję krytyką sprawozdania komisji. Zgromadzenie sobie odpoczywało przez dwa miesiące i nic nie zrobiło, oprócz prawa przeciw klubom, regulaminu i prawa przeciw prassie, chociaż jest nawał pracy pożyteczniejszej do odrobienia. Komisja powiada, że rząd powinien otrzymać dowód zaufania, przez pozostawienie go sobie samemu, ażeby tém łatwiej przywrócił spokojność krajowi. Prawda, że namiętności ulagodziły się po ulicach, ale po salonach zgromadzenia narodowego się wzmogły. Wiadomą jest rzeczą, iż przyjaciele władzy wykonawczej chcą ją nakłonić do nierozważnego kroku, ażeby jej użyć do innych planów. Codzień obiegają pogłoski o monarchicznych powstaniach, a nawet la Presse i poważny Dziennik sporów zajmują się temi pogłoskami o zamachach na rzeszpospolitą. Wprawdzie rzeszpospolita niczego się nie obawia, bo dosyć jest mocną do oparcia się swoim nieprzyjaciółom, ale jednakowoż zapobiedz potrzeba starciu się krwawemu. Gustaw Beaumont należący do stronnictwa umiarkowanych powtarza znane powody odroczenia posiedzeń. Co się zaś tyjeze pogłosek o zamachu, jest to ezczy wymysł. Trudno nawet owe pogłoski pogodzić z sobą, jedni mówią, że tron starzej linii Burbonów ma być przywróconym, drudzy, że młodsza linia na tron ma być powołaną, trzeci, że spisek uknuto cesarski, a nakoniec, iż chcą się odwołać do kraju w celu przedłużenia władzy wykonawczej. Te sprzeczności najlepiej dowodzą, że żadne wypadki nie grożą publicznej spokojności. Duprat powiada, że chwilę odroczenia źle obrano, kiedy rzymska, piemontka kwestya nierozwiązana, niemiecka się wikła, a sprawy wewnętrzne na zamach są wystawione. Mówca zaręcza, że jest banda w kraju, która stara się o manifestacyą do przejrzenia konstytucji, przedłużenia prezydentury i odczytuje statuta tej bandy. Na zapytanie Molego, kto stoi na podpisie tych statutów, odpowiada Duprat, że mu najlepiej odpowie minister spraw wewnętrznych, u którego złożono te statuta. Dufaure żąda przedłożenia tych statutów i pilnie je odczytuje. — Dufaure minister spraw wewnętrznych: prawo odroczenia należy do zgromadzenia wyłącznie, rządowi nie wolno się mieszać do tej rzeczy. Jeżeli go się zapytają, musi odpowiedzieć. Jestem tego zdania, że żadna izba nie może pracować, jeżeli nie ma wypracowanych projektów, bo w przeciwnym razie tylko lichy dokona roboty. Odroczenie przeto jest potrzebnem nie dla wypoczęcia, ale dla doprowadzenia praw do dojrzałości, potem przyjmie je kraj z większym szacunkiem. Jeżeli praw nie przysposobiono i dobrze nie zgruntowano, natenczas izba przepędzi tylko czas na rozprawach niepożytecznych i wzburzających umysły, które nie są godne otrzymanego pełnomocnictwa i wszechwładztwa. Obawa przed zamachem politycznym, który przepowiadają, jest nieuzasadniona, bo to są tylko gry giełdowe i plotki upowszechniane po kawiarniach. Minister broni prezydenta przeciw podobnym podejrzeniom, przytacza jego słowa powiedziane w Ham. Co się tyjeze statutów odczytanych przez Duprata, oświadcza mówca: to jest odezwa nadwierzająca konstytucyą, układ pomiędzy nami a ludem zawarty. — (Oklask z lewej). Przyjmuję tę oznakę pochwalną, ponieważ głosowałem za tą konstytucyą, przyjmuję nawet od tych, którzy przeciw niej głosowali. Zamachów nie należy się obawiać podobnie jak powstań. Kto to był, co uczynił powstanie w dniu 13. Czerwca? Czyśmy to byli? (Z lewej: tak! tak!) Minister zaręcza, że w czasie odroczenia nie przyjdzie do niespokojności. Sześć departamentów pozostanie w stanie obłężenia przez czas wakacyi. Co się zaś tyjeze stanu obłężenia w Paryżu, rząd wniesie o jego zniesienie zaraz po ogłoszeniu prawa prassy. Bac: stan obłężenia może być tylko ogłoszonym w groźnym niebezpieczeństwie, a minister powiada, że wszędzie panuje spokojność, zniesienia więc stanu obłężenia zażądać potrzeba przed odroczeniem. Mówca zwraca uwagę na statuta przez

Duporta odczytane i powiada, że towarzystwo czyli banda taka jest dosyć rozgąsiona po kraju. Odczytuje artykuł z dziennika le Pays, który upowszechnia petycją pomiędzy obywatelami. o zmianę konstytucyi. Jest to projekt do obalenia konstytucyi. Jeszcze wiele znajduje się praw i budżet do roztrząsania. Dotąd tylko zajmowano się środkami ucisku, a nie nie pracowano, a to wcale nie przyczynia się do zamilowania Rzeczypospolitej. Zgromadzenie przystępuje do głosowania i przyjmuje odroczenie swych posiedzeń głosami 308 przeciw 258. Wniosek zaś ten odroczenia brzmi jak następuje: izba odracza swe posiedzenia przez wzgląd na prace swoje, zapatrując się na §. 32. konstytucyi, od dnia 13. Sierpnia do 30. Września.

Na zapytanie deputowanego jednego odpowiada minister skarbu Passy, że budżet na rok 1850. jeszcze przed odroczeniem, a więc na końcu przyszłego tygodnia przedłożonym zostanie.

W końcu całe prawo odroczenia przyjęto głosami 294 przeciw 247.

Wielki kanclerz legii honorowej marszałek Molitor wczoraj umarł.

A n g l i a.

Londyńskie stowarzyszenie reformy finansowej i parlamentarniej pod prezydentą sir Johna Walinsley, odbyło posiedzenie w teatrze Standard na Schoredittsch. Zebranie to było tak licznie zwiedzane, że lokal był za mały i że musiano filialne zebranie urządzić w City-road. To szczególnie zasługuje na uwagę, że prezydujący w głównym zebraniu wezwał chartystów, by zapomnieli o dawnych sporach i niechęciach i wraz z nimi starali się o rozszerzenie praw głosowania i że Feargus O'Connor w imieniu swych przyjaciół oświadczył, iż przyjmuje związek, by koalicję wigów i torysów wspólnie zwalczyć można. Przedwczoraj odbył się obiad przyjaciół kolonii, ciekawy z tego powodu, że obok panów Cobden, Hume, O'Connell, Gibson i innych reformistów, siedzieli konserwatyści lord Monteagle, lord Lincoln, d'Israel, Staford i inni.

Dochody kompanii wschodnio-indyjskiej w roku od 1. Maja 1848. r. do 30. Kwietnia 1849. roku wynosiły 5,618,927 funtów ster., wydatki 4,274,895; dochód na rok przyszły obliczono na 5,204,931 funt. ster., wydatki na 4,239,885 funtów szterlingów. Długów w Anglii ma kompania 5,054,283, za granicą 2,897,708 funt. ster. Porównanie dochodów i wydatków rozmaitych prezydencji w Indjach, daje deficyt 1,015,938 rupij.

S z w a j c a r y a.

Szaffhausen, dn. 30. Lipca. — Nieprzyjdzie zatem teraz jeszcze do wojny pomiędzy Szwajcaryą a rzeszą niemiecką; pełnomocników niemieckich odesłała rada federacyjna w Bernie do komisarza fed. pułkownika Stehlin, któremu dano instrukcje dostateczne do załatwienia tej sprawy, w skutek czego przybył tu wczoraj wieczorem major Du Hall z głównej kwatery z Donaueschingen celem porozumienia się względem powrotu owych 200 Hessów przytrzymanych w Büsingen. Na powrót statkiem parowym na rzece Renie wprawdzie niepozwolono; ale komisarz Stehlin podał wysłannikowi Peuckera warunki, że Hessy mogą powrócić łądem bez rozbrownienia poprzedniego pod eskortą szwajcarską do granic badeńskich, lecz major Hall ma dać piśmienne oświadczenie, iż nadwężenie granic przez wojsko heskie tylko z niewiadomości nastąpiło, że Szwajcaryi tém obrażić niechciano i z wypadkiem tym żadne nieprzyjazne zamiary przeciw federacyi niebyły połączone. Na warunki powyższe zgodzono się dzisiaj, poczem du Hall niezwłocznie Donaueschingen opuścił dla przywiezienia ratyfikacyi jenerała rzeszy, która niezawodnie nastąpi, a tak mieszkańcy w Büsingen za kilka dni będą uwolnieni od swych nieproszonych gości. Rada federacyjna postanowiła dnia 24. t. m. dywizją Gnura w Szaffhausen powiększyć o 3000 żołnierzy, i oprócz tego powołać pod broń jeszcze dwie dywizye pod dowództwem pułkownika Bundi i pułkownika Bontems, w ogóle 24,000 żołnierzy. Cały korpus ten zostawać będzie pod rozkazami jenerała Düfour; szefem sztabu będzie pułkownik Zimmerli, komendantem całej artyleryi pułkownik Orelli, główna kwatera w Aarau. Oprócz tego komisarz federacyi w Szaffhausen powołał jeszcze przed kilku dniami z swjej strony kilka pułków piechoty, zbroją szczegółową do oddziałów tych należącą, wtedy jak sprawa busingska groźną zaczęła przybierać postać; lecz teraz zapewne one znów rozpuszczone zostaną. — Rada federacyjna zwołała znów zgromadzenie stanów szwajcarskich na 1. Sierpnia.

A u s t r y a.

Wiedeń, 31. Lipca. — Przytoczyliśmy przed niedawnym czasem rozporządzenie Agenora Gołuchowskiego naczelnika Galicyi, aby starostowie przymuszali siłą zbrojną chłopów do roboty tam, gdzie pracować nie chcą za opłatą stosowną podczas żniw, gdyż bez tej pracy plonyby pogniły, a Rosyianie niemogliby czem żyć podczas wojny w Węgrzech. Ministerstwo austriackie wiedząc, jak chłopci okazali się dawniej posłusznymi starostom, niosąc im pomoc czynną przeciw szlachcie w r. 1846. za Metternicha i Lazanskiego czasów, postanowiło ich teraz niezrażać sobie, kiedy teraz wojna węgierska do granic galicyjskich się zbliża, a Karpaty jak jakie wulkany zieją prochem i ołowiem w strony galicyjskie. Ministerstwo wiedeńskie rozkazało odwołać Gołuchowskiemu to rozporządzenie i przytoczyło za powód, zniesienie popaństwa w Galicyi a zaprowadzenie układow dobrowolnych, co do robocizn na najem, do których zagnać prawo zakazuje. Ministrowie odważali, kto więcej straci, czy panowie przez popsucie się

plonów, czy rząd austriacki przez zmuszenie chłopów do robocizn najemnych i znaleźli, że lepiej pierwszych, niż siebie poświęcić. We wczorajszym dzienniku urzędowym znajduje się odwołanie ministerjalne rozporządzenia Gołuchowskiego.

— Gazeta wiedeńska zawiera w części urzędowej zapowiedziane już od dni kilku nominacje nowych ministrów. Hrabia Stadion dotknięty chorobą prawie nieuleczoną pozostaje ministrem bez portfeilu. Dr. Bach obejmuje stanowczo ministerstwo spraw wewnętrznych. Hr. Leo Thun mianowany ministrem oświecenia; pan Thinnfeld, który dotąd miał tymczasowy kierunek tego wydziału, pozostaje nadal ministrem rolnictwa i górnictwa. Pan Schmerling nakoniec mianowany jest ministrem sprawiedliwości.

Presse donosi z południowego teatru wojny: „Od bitwy pod Hegyes południowa armia zajmuje stanowiska od Titel wzdłuż Cissy. Ban w oczekiwaniu posiłków z północy, zatrudnia się ufortyfikowaniem ujęć tej rzeki. Szańce poprzednio już wzniesione, coraz większych nabierają rozmiarów. Obecnie pracują szczególnie nad umocowaniem stanowiska pod Jozefsdorff. Wszystkie te prace każą się domyślać, że część banatu wkrótce będzie widownią ważnych wypadków. Powstańcy szanują się nad Dunajem pod Petrowaradynem. Codziennie zachodzą mniejsze lub większe utarczki, w których ces. żołnierze zawsze z przeważającą siłą mają do czynienia. Trzeba się spodziewać, że wkrótce nadejdą oczekiwane posiłki, gdyż zaprzeczanie nie można, że szeregi bana widocznie się przerzedziły. Wilowo, Moszoryn, Titel i Karlowitz są głównymi stanowiskami armii południowej. Główna kwatera bana ciągle jest w Rumie. Z powyższych doniesień okazuje się, że pogłoska o świetnym zwycięstwie odniesionem przez bana nad Węgrami i wzięciu im 13 dział (w gaz. wied. umieszczona) była bezzasadną.

Jak sobie gazety niemieckie tłumaczą ruch Görgeja, na północ Węgier, najlepiej przekonanie się można z gazety augsburgskiej, która o tym wypadku tak mówi: „Głównym celem działań północnej armii rosyjskiej i głównej armii austriackiej było zamknięcie głównej siły węgierskiej pod Komarnem i niedopuszczenie, aby się takowa w głąb kraju dostała. Jakoż armia feldmarszałka Haynaua utrzymała prawy brzeg Dunaju w dwóch bitwach, lewy brzeg zaś zagrożony był armią ks. Paszkiewicza krocząca od Hatvan; więcej od północy posuwał się jen. Grabbe wzdłuż rzeki Gran, wprawdzie z niewielką siłą i powoli, niepokojony będąc z tyłu, z przodu i z boku przez węgierską partyzantkę. — Północna armia rosyjska składa się z 2go, 3go i 4go korpusu. Drugim dowodzi sam ks. Paszkiewicz, 3eim jen. Rüdiger, 4tym jen. Czeodajeff, który niedawno zrobił wycieczkę do Debreczyna. — Wycieczka ta nie była w ogólnym planie działań; jenerał przybywszy do Debreczyna 23. opuścił to miasto 25. i tą samą drogą wrócił za Cisse, przez co wspólne działanie armii doznało opóźnienia. Podczas bitwy pod Waitzen czwarty korpus powinien był już stać w Hatvan, a tylko przez to spóźnienie się jego, ks. marszałek wstrzymać się musiał z wkroczeniem do Pesztu, gdzie armia jego już od dni kilku była oczekiwana. Dnia 14. główna siła powstańców 44,000 wojska wynosząca wyruszyła z pod Komorną lewym brzegiem Dunaju, a w skutku tego główna kwatera austr. przeniesiona została do Pesztu. Wówczas mniemano w rosyjskim sztabie, że Görgej chce się między Hatvanem a Pesztem przedrzeć do środkowych Węgier, pomiędzy 60,000 Rosyan i tyleż Austriaków.

Dnia 15. Görgej pokazuje się pod Waitzen, zajmuje stanowisko obronne i zawięzuje bitwę z przednią strażą rosyjską pod jen. Sass. W ciągu dnia następnego armia rosyjska ścigała się, aby całą siłą uderzyć na Görgeja. Zdaje się jakoby ten ostatni czekał dopóki to skoncentrowanie nie nastąpi, gdyż dopiero w nocy z dnia 16. na 17. wymyka się ku północy pozostawiając jedynie tylną straż swoją z samą konnicą złożoną z którą ks. Paszkiewicz stoczył bitwę, jak o tém pisał buletyn „że Madziary pobici, i że to raczej rzeź była jak bitwa.“ Dnia 18. przednia straż rosyjska jest w Balasa Gyarmath a 19. Görgej już dotarł do Losoncz. Nadzwyczaj zręczny ten manewr węgierskiego wodza na tém głównie zależał, że podczas gdy ks. Paszkiewicz oczekiwał go nad Dunajem, Görgej przemknął się jedną z dolin karpaccich równoległą od gościńca z Miskolca do Pesztu, po za tyły armii rosyjskiej. Znał on oddawna tę drogę po nad rzeką Ipoly, tamtędy bowiem obszedł był stanowisko Weldena między Pesztem a Granem i przybył na odsiecz Komorna: i dziwną jest rzeczą, iż wszystkie przesmyki, które ledwo lis mógłby się wymknąć obsadzono, prócz tego jednego którym już raz się przecisnął. Spodziewano się wprawdzie według buletynów, że Görgej dostanie się w ręce jen. Grabbe, lecz droga Görgeja szła w bok, zostawiając Grabbe na lewo i dość daleko nad Graną; a zresztą Grabbe nie mógł nic wiedzieć o ruchu Görgeja, i mając nierównie mniejszą siłę nie mógłby był temu ostatniemu stanowczego stawić oporu. Tak więc powiodło się Görgejowi dostać się do Cisy i dopiąć swojego zamiaru.

W Peszcie i Budzie pozostały nadzwyczaj słabe załogi.

Do Preszburga przywieziono 26. b. m. 34ch więźni politycznych i osadzono ich w tamtejszym zamku. Trzech z nich zdaje się należeć do klasy wyższej, przybyli bowiem własnymi powozami, każdy w towarzystwie ces. kr. oficera. Dniem wprzód przywieziono podobnie pewnego kanonika z Stuhlweissenburg, za którym mają wkrótce przybyć jego koledzy, z powodu, że kapituła tamtejsza kazała odśpiewać Te Deum za ogłoszenie węgierskiej Rzeczypospolitej.

Przywieziono do Wiednia z Lublany b. prezesa węgierskiego ministerium hr. Ludwika Bathiany i hr. Szczepana Karoly wraz z kilku dziesięciu innymi więźniami politycznymi, a odwieziono ich d. 27. t. m. do Preszburga. Wiadomo że hr. Bathiany po zamordowaniu ces. kommissarza hr. Lambergera w Peszcie złożył urządowanie a po wkroczeniu ks. Windischgrätza do Pesztu został uwięziony.

Zagrzeb. — U nas reakcja coraz gorzej na szkodę postępu działa. Gaj został wydawcą dziennika ministeryalnego i pisze w duchu rossyjskim. Slawenski Jug stoi jako silna opozycja przeciw niemu. Wyczytujemy w nim bardzo demokratyczne artykuły przeciw reakcyjnym Narodnim Nowinom redagowanym przez Gaja, który wiele już począł tryumfować, kiedy w Zagrzebiu wieść się rozeszła, iż Slaw. Jug i Südl. slaw. Zeitung, zostały zakazane przez Bana. »Ale my, chwala Bogu, odzywa się Jug, jeszcze nie zginęliśmy. Sądono tylko, iż nie będziemy mogli kaucyi złożyć; ale inaczej się stało. Więc tedy dłużej jeszcze jak dawniej, sprawie wolności służyć będziemy, a przenieństwo Austrii karcić.«

W tych dniach wyszedł ukaz bana, nowych rekrutów powołujący. Z boleścią przychodzi narodowi wykonywać go, mówi Jug, albowiem owo uzbrajanie nie za nasz kraj się dzieje. Daj Boże, ażeby raz przecie zaślepieni przejrżeli. W Dubrowniku 30. b. m. uczuliśmy wielkie trzęsienie ziemi; niebo było krwawe, powietrze duszne, a zda nam się, że południe słowiańskie równa się wulkanowi.

Od 10. t. m. wychodzi w Wiedniu gazeta słowiańska pod tytułem: slovenske Noviny i jest organem rządowym.

Węgry.

Wiedeń, dn. 30. Lipca. — Ponieważ trudno teraz zaprzeczyć, aby się niemieli połączyć Görgej z Dembińskim, przeto redaktorowie wiedeńscy czystej krwi czarnożółtej wynaleźli nowe kłamstwa. Mówią, że Görgej tylko z małą częścią swęj armii uszedł przed pogonią, to jest z kawaleryą, z którą przybył do Cissy, honwedzi porzucali broń, a artylerya pozakopywała swe działa. Przyznają przynajmniej oni, że ów zabity, ranny, schorzał, stawiony przed sąd wojenny austriacki Görgej, żyje jeszcze, ale ledwie dyszy, tymczasem dowiadujemy się z dobrego źródła, że Węgrzy sposobią się do powrotu do Pesztu i Budy. Dobrze myślący już w tych miastach pakują znowu swoje tłumoczki. Na muzeum przyklepiono proklamacyą Koszuta, mimo czujności policyi i władz wojskowych, w tej proklamacyi donosi Koszut o wypędzeniu Rossyan przez Bema z ziemi Siedmiogrodzkiej, o zdobyciu Temeswaru, gdzie znaleziono 30,000 karabinów, 87 armat i mnóstwo amunicyi.

Węgrzy zrobili wycieczkę z Komorn i zabrali ostatnią wiedeńską pocztę z 160,000 zł. reń, z dwoma sztabowymi oficerami i jednym urzędnikiem ministeryalnym.

Lud w Wiedniu wciąż powtarza, że Paszkiewicz i Hajnau otoczeni są zewsząd przez Węgrów. Görgej stoi w Koszycach i odparł korpusy Paszkiewicza, Dembiński zaś go pobit pod Erlau i Kapolną. Szczególniej pod ostatniem miejscem była krwawa bitwa. Paszkiewicz zażądał pomocy, Hajnau chciał się dla tego zbliżyć do niego, ale mu przeciał drogę Vetter. I Aulich ruszył od Wesprimu i stanął w Dotis. Jak się lud o tém dowiada, trudno dociec, litograficzna przecie korespondencya wiedeńska te wiadomości także zamieściła pod dniem 30. Lipca z tym dodatkiem, że Aulich stoi w Moeksa o milę od Komorna, Vetter zaś pod Soroksar i Keresztur, a część korpusu otaczającego Komorn dalej się cofnęła.

Z Preszburga donoszą, że tam nadzwyczajne zaprowadzono ostrożności, ponieważ z Komorn częste teraz robią wycieczki luzary, zabierając woły i inną żywność prowadzoną do armii. Nad rzeką Waag i w miastach górzystych także jeszcze panuje powstanie tak, że nigdzie nie mogą zaprowadzić Austriacy swojej organizacyi. Mówią, że w Komorn znajduje się załoga złożona z 20,000, podzielonych na dwa korpusy, stojące pod naczelnym dowództwem Klapki. Komendantem zaś fortecy jest Aspermann.

Z południa żadnych nie masz pewnych wiadomości, utrzymują jednak powszechnie, że Jelaczica korpus całkiem zniesiony.

Utrzymują także, że feldmarszałka Hajnaua widziano w Preszburgu d. 30. Lipca. Nikt nie pojmuje działań Paszkiewicza, który ma się znajdować ztamtęj strony Cissy, to jest po lewym brzegu, czyby go tam przepędził Dembiński?

Do Wiednia pod d. 31. Lipca same smutne doszły wiadomości. W Koszycach, Przeszowie i Miskoleu i okolicach uwijają się partyzanci węgierscy, którym poddać nie mogą pozostawione w owych okolicach załogi rossyjskie, co gorsza, partyzantka nawet wdarła się aż do Waitzen, a więc na tyłach rossyjskich i na skrzydłach roją się powstańcy węgierscy i bawią się zabieraniem żywności dla Rossyan przeznaczoną.

Do Czernowic przybyła sztafeta 27. Lipca od austriackiego konsula z Jas z dnia 23. Lipca, iż Węgrzy weszli w 5000 piechoty i 1000 kawaleryi z 5 działami do Multan przez wąwóz Czilos. Jenerał rossyjski Ustragof z dwoma batalionami cofnął się przed nimi, a jenerał Möller z 4 batalionami, jednym szwadronem i 6 armatami poszedł mu w pomoc. Ale i jenerał Möller posłał z prośbą o pomoc do jenerala Grotenhielma, który działa w północnym Siedmiogrodzie. W Jassach nie masz teraz ani jednego żołnierza rossyjskiego, tylko milicya miejska.

Multany i Wołoszczyzna.

Z listu pisanego z Bukaresztu z 17. Lipca wyjmujemy co następuje: przyprowadzono tu oficerów madziarskich Kisza i Szydłowskiego zabranych do niewoli pod Kronsztadem. Tamten leży tu jeszcze w lazarecie chory z powodu ran odniesionych, tego jak mówią, wysłano już do kopalni w Syberyi.

Królestwo Polskie.

Warszawa, dn. 1. Sierpnia. — Cesarz i król zaonedaj o godz. 11 z rana znajdował się na nabożeństwie w kaplicy św. Aleksandra Newskiego, przy pałacu Łazienkowskim.

Onegdaj o godzinie 9 rano, znajdował się za rogatką Mokotowską, na mustrze 7 lekkiej kawalerskiej dywizyi, oraz pułków: lejbgwardyi dońskiego kozackiego, atamańskiego kozackiego, dywizyonu lejbgwardyi czarnomorskiego kozackiego J. C. K. M.

Onegdaj, o godzinie 10½ z rana, przybył do Warszawy z Petersburga w. ks. ces. następca tronu Aleksander Miokołajewicz. — W orszaku znajduje się starszy adjutant, pułkownik Arenbaum.

Paweł Alexandrow, jenerał-major z orszaku wyjechał do Czugajewa, a kapitan gwardyi, hr. Kankryn, fligel adjutant do Bukaresztu.

Za odznaczenie się w działaniach wojennych przeciw Węgom, major jazdy Trampowski, adjutant jenerala adjutanta hr. Rüdigera, dowódcy 3 korpusu piechoty, postąpił na podpułkownika.

— Cesarz upoważnił głównie dowodzącego armią czynną do udzielania w ciągu wojny teraźniejszej, tak jak w wojnach poprzednich, nagród oznaczonych §. 18., drugiej części regulaminu o dowództwie wojsk, a to nie tylko na polu bitwy ale nawet w zakresie operacyi wojskowych, na przedstawienia jakie mogą być czynione temuż głównie-dowodzącemu przez dowodzących pod jego rozkazami. — JCK. Mość raczył nadto udzielić feldmarszałkowi księciu warszawskiemu takąż samą władzę i co do udzielania orderów rossyjskich, oficerom w służbie zagranicznej będącym.

Warszawski ober-policmajster. — Podaje do wiadomości, że na zasadzie rozporządzenia władzy wyższej, wszystkie dorózki wysyłane na miasto za zarobkiem w porze wieczornej i nocnej, opatrzone być mają z obu stron kozła latarniami oświetlonemi, z napisem na szklach tychże latarni numeru, jakim dorózka jest oznaczoną, i że na zwrot kosztu na cel powyższy przez dorózkarzy wyłożonego, będą oni mieli prawo pobierać wyższą opłatę, to jest od chwili zapalenia latarni miejskich do godziny 11, za kurs zwyczajny po kop. 20, po tej zaś godzinie, tak jak dotąd, za kurs mniejszy po kop. 22½, a za większy po kop. 30. — Jenerał major Abramowicz. — Sekretarz Kwieciński.

Warszawa, d. 31. Lipca. — Prawdy rossyjskie. XIII. Buletyn. (Wiadomość od armii czynnej). Dnia 20. Lipca od jenerala adjutanta hr. Rüdigera otrzymano raport, że korpus Görgeja ruszył na Losonecz, wyprawiając obłogi do Komorna i że wojska nieprzyjacielskie, wedle uzyskanych przez niego doniesień, nie mając żywności i zapasów, tłumami się rozbiegają po lasach, zakopując w ziemię działa. Według zeznania mieszkańców, którzy widzieli naczelnika powstańców Görgeja, miał on zamiar atakować wszystkimi siłami armią naszą pod Weitzen, ale spotkawszy w przodowym naszym oddziale tak silny opór, że wszystkie jego baterie zatoczone na pozycyę, nie mogły zachwiać wojsk, uważał już bitwę za przegraną.

Hrabia Rüdiger jeszcze 19. Lipca rozpoczął ruch na Gengiesz, zostawiwszy dla ścigania nieprzyjaciela oddział pułkownika Chrulewa. Rozkazano posłać za pułkownikiem Chrulewem część swęj jazdy, z poleceniem naciskania jak najmocniej nieprzyjaciela i starania się o znużenie go szybko i nieustającą pogonią. Oddział na ten cel naznaczony, złożony został z 2 pułków jazdy z 8 działami, pod dowództwem jenerala leitnanta barona Sassa. Jenerał Czeodajew doniósł o przybyciu swém do Mezo Kowezd, przyczem jakkolwiek na drodze ścigania, niespotkał on nieprzyjaciela, ale dowiedział się o przybyciu partyi buntowników do Tokaju i Gewez.

Dnia 21. Lipca, wojska 2 korpusu piechoty rasztakowały w Aszod a 3 korpusu w Ramczanach. Przodowe wojska Wysockiego i Perczela znajdowały się w Nagy Katy o 15 wiorst od Zamboka.

Od jenerala adjutanta Grabbe otrzymano raport, że on, dowiedziawszy się o odstąpieniu oddziału buntowników, pod dowództwem Görgeja, odpartego pod Weitzen, ruszył z Kereszt do Giarmat, mając zamiar odciąć mu odwrot, ale przybywszy do Szugauy, jenerał adjutant Grabbe dowiedział się, że Giarmat zajęły nasze wojska i że nieprzyjaciel cofa się na Losonecz. Dla tego miał zamiar ruszyć przez Altsol i Detwa także na Losonecz.

Dnia 22. Lipca wojska 2 korpusu piechoty przeszły do Hatwan a 3 korpus piechoty stał w Czece na drodze do Gengiesz.

Od jenerala Czeodajewa otrzymano raport, że patrole przezeń wysłane nie odkryły nigdzie nieprzyjaciela w znacznych siłach, jednak nieliczne gromady buntowników krążą po wioskach i przymuszają mieszkańców do powstania, rozrzucając między niemi proklamacye Koszuta; zresztą ich usiłowania są bez wielkiego skutku.

Dnia 23. Lipca wojska 2 korpusu piechoty i główna kwatery przeszły do Gengiesz, gdzie księża feldmarszałek otrzymawszy raport, że jedna kolumna Görgeja przeszła do Cisy, przez Forro a druga przez Miskolcz, rozkazał 4 korpusowi piechoty natychmiast ruszyć za nieprzyjacielem, 3 kor-

pusowi piechoty zwrócić się na wielką drogę i postępować spiesznie tyłu, a 2 korpusowi piechoty ruszyć do Tiso Fiured i budować tam most na Cisie.

— W ostatnim raporcie o działaniach oddziału generała leitnanta Grotenhelma, pominięto rozprawę z 15. Lipca, którą on miał z buntownikami przy Gałac, ale tę rozprawę poprzedziły dwie inne, które miały miejsce w miesiącu Czerwcu, o których raport dopiero teraz otrzymano.

Szczegóły tych rozpraw są następujące: Buntownicy mając, jak się zdaje, zamiar obejść lewe skrzydło oddziału generała Grotenhelma, stojącego przy Russ Borgo a przy zdarzonej sposobności uderzyć na jego komunikację, zajęli część wojsk swoich wioskę Kuszena i rozłożyli się w miejscu zasłoniętym na jednym z wzgórz okolicznych.

Dowiadujemy się o tem, generał Grotenhelm natychmiast rozkazał generałowi majorowi Pawłow z 1 batalionem pułku Kolywańskiego, z 1 batalionem pułku Tomskiego, z 2 kompaniami austriackimi bukowińskich kordonistów, dywizyonem ułanów i 4 działami, ruszyć na buntowników, spędzić ich z pozycji i gnać dalej.

Napad wykonany był tak nagle, że batalion Szeklerów ledwo zdołał rozpocząć ogień a już 5 i 6 kompania pułku Kolywańskiego strzelców i jedna kompania bukowińskich kordonistów rzuciły się na bagnety. W nader krótkim czasie batalion ten był zupełnie wyklóty i tylko mała jego część, rzuciwszy broń, ratowała się ucieczką do lasu przed goniącymi ułanami.

W tej rozprawie, która nie trwała więcej jak pół godziny, straciliśmy w zabitych 1 szeregowego, 3 rannych i 5 koni. Nieprzyjaciel zaś zostawił na polu przeszło 100 trupów, pomiędzy którymi dwóch oficerów; zabrano mu też do niewoli: jednego oberoficera, 42 szeregowych, 7 koni i cztery fury z żywnością.

Tylko bystrość ataku może objaśnić małość strat naszych przy podobnym rezultacie. Bem zaś, jak szpiegi donoszą, napróżno na drugi dzień posyłał patrole dla odszukania resztek rozbitego batalionu; patrole te nie mogły nawet znaleźć śladu zbiegłych.

Wkrótce po tej rozprawie otrzymano wiadomość, że posilek, na który oczekiwali buntownicy, nie przybył, że pomiędzy nimi zaszły spory i niezgody; że z powodu wielkiej liczby dezertersów znajdujący się w mieście Bystrzyca oddział osłabł, i nakoniec, że Bem, starając się wszelkimi środkami wmówić w mieszkańców brak wiary w nasze działania, puszcza kłamliwe wieści o rozbiciu i ucieczce wojsk naszych, które zajęły Debreczyn i o odparciu do Bukowiny oddziału generała Grotenhelma.

By wykazać kłamstwo tych wieści buntownikom, a przytém idąc za rozkazem księcia Feldmarszalka, by działać stanowczo, jen. lejtn. Grotenhelm, opuściwszy obronną pozycję pod Russ Borgo, zaczął atakować.

Dnia 10. Lipca oddział ruszył dla uderzenia na miasto Bystrycę czterema kolumnami. Z tych trzy kolumny skierowano do obejścia skrzydeł nieprzyjaciela i tyłu, a czwarta silniejsza od innych z powodu składu swego, ruszyła po szosie na wioski Jad i Walendorf, dla uderzenia na nieprzyjacielską pozycję z frontu. Buntownicy, atakowani z frontu i skrzydeł, nie przestawali jednak uporeczywie trzymać się przeciw kolumnom, wyprawionym dla ataku z frontu i dla obejścia ich prawego skrzydła, odpowiadając silnym ogniem z swych baterji; ale po dwugodzinnym ogniu artylerji dostrzegłszy ruch kolumny obchodowej, grożącej ich lewemu skrzydłu, zaczęli cofać się przez Heidendorf do Seret-Falwa. (Dokoń. nast.)

A m e r y k a.

Nowy York, dn. 11. Lipca. — Dzień 4. Lipca jest rocznicą ogłoszenia niezawisłości amerykańskiej, którą corocznie z świętą uroczystością i demonstracją obchodzą. Tym razem zaniechano zwyczajnej parady wojskowej z powodu cholery, ale z resztą dzień cały z wielkim uniesieniem

święcono. Na placu przed Cityhalle odbyło się poświęcenie kilku chorągwi, pomiędzy którymi jedna wielka, przeznaczona do przesłania Koszu-towi do Węgier na wznioślejszem miejscu zatknięta była. Zewsząd odbyły się processye, potem mowy i fejerwerki, i dzień ten w całych Stanach Zjednoczonych jako uroczystość największą obchodzono.

Filadelfia, dn. 5. Lipca. — Sądzę, że nie tylko ciekawą ale i pożyteczną będzie dla was wiadomość o nowym w Ameryce odkryciu — złe mówię w y n a l a z k u powinienem powiedzieć. Nie przypadek bowiem, lecz argumentacy i po sobie następujące, jeden z drugich wypływające dostrzeżenia przyprowadziły Amerykanów do następstw — niech mi wolno będzie powiedzieć — koniecznych. Kolumb nie przypadkiem odkrył Amerykę, lecz wyrachował, wyargumentował, że tu musi się znajdować stały ład; wierzył, miał przekonanie — w skutek tego szukał i znalazł; ta własność zdaje się, że przeszła w dziedzictwo Amerykanów, nie przypadkowo niedłuzni — wszystko rozumowi. Ale cóż to będzie, co się tak szumnie zapowiada? pytacie, czy znowu nowa Kalifornia? Potosi? rubiny? dyamenty? Bynajmniej! coś kosztowniejszego, cenniejszego szle wam nowy świat w darze, dary jakie wam już nie raz przesyłał, że już tylko o ziemniakach i chinie na wasze febry wspomnę; oto krótko: posyła wam lekarstwo na cholere! Lekarstwo nie wyszukane, nie arkanum, które szarlatani pod pieczęcią sprzedają łatwowiernym — lekarstwo wszędzie każdemu łatwe do dostania. Już to się nie raz przygodziło, że umysł ludzki błąkał się po bezdrożach, czepiał się jakichś dziwolągów, niewiedząc, pomijając co tuż obok niego leżało; tak i w tym przypadku się stało: kiedy tyle podanych sposobów leczenia cholery z czasem pokazało się zawodnemi a lekarze już zwątpili by się znaleźć mógł jaki przeciw niej środek — nagle dowiadujemy się, że on istnieje i bardzo blisko nas zawsze istniał. Tém lekiem jest — siarka, siarka, nie więcej!

Proceder jakim Amerykanie przyszli do tej wiadomości jest następujący: Już nie raz tutejsi zauważali lekarze, że podczas tak zwaney influencyi panuje w powietrzu gaz ozon zwany, któren się przez siarkę zobojętnia; dawniej nieco dostrzeżono, że influencya zwykle poprzedza cholere, podczas której powietrze więcej jest tym przepelnione gazem jak w czasie panowania influencyi; spostrzegłszy nakoniec, że w miejscach gdzie siarczane znajdują się źródła nigdy się cholera nie pojawiła: zestawili te wszystkie spostrzeżenia a idąc z argumentacyi do argumentacyi przyszli do wniosku, że siarka musi być antidotum cholery, zrobili doświadczenie i — najpomyślniejszego doczekali się skutku! Trzy grany siarki słabemu na początku biegunkę i wymioty, których ciało już poczerniało, z ziębło, używając co 3 lub 4 godziny po 3 grany siarki w 12 lub 16 godzinach przychodzily do siebie. Odkrycie to co do influencyi zrobił najpierwszy jakiś lekarz nad Renem, Amerykanie wszakże po tej małej skazówce umieli przyjąć do najzbawienniejszego zastosowania. Doświadczenia się coraz więcej mnożą, wszystkie prawie dzienniki tutejsze wzywają lekarzy do dalszych doświadczeń w różnych miejscach, wśród różnych okoliczności, dodając, że siarka utluczona na proszek i pół na pół zmieszana z tłuczonym węglem jeszcze skuteczniejszą się okazała.

Nie żleby wszakże było abyście i wy tam nie spuszczać się we wszystkiem na Amerykanów i waszych zachęcili lekarzy do uzupełnienia wynalazku tak mocno całą obchodzącego ludzkość.

Dod. Red. Z naszej strony możemy szanownego korespondenta za-wiadomić, że wedle wiadomości dochodzących nas z tarnowskiego obwodu, już tego środka tamtejsi lekarze na kilku chorych z najpomyślniejszym doświadczeniach skutkiem.

Czas.

SPRZEDAZ KONIECZNA.

Król. Sąd powiatowy w Poznaniu; Pierwszego wydziału. — Spraw cywilnych.

Poznań, dnia 9. Czerwca 1849.

Grunt tu w Poznaniu przy starym rynku pod liczbą 60. położony, kupcowi Juliuszowi Grunwald należący, oszacowany na 12,949 Tal. 12 sgr. 2½ fen. wedle taxy, mogącej być przejranej wraz z wykazem hipotecznym i warunkami w Registraturze, ma być dnia 22. Lutego 1850. przed południem o godzinie 11stiej w miejscu zwykłym posiedzeń sądowych sprzedany.

Na majątności Głębokie, powiatu Sredzkiego, znajduje się:

1) Rub. III. Nr. 5. protestacya, która dla Łukasza Łozia Bnińskiego w skutku podania z dnia 29. Grudnia roku 1796., z przyczyny ewikcyi dawniejszego właściciela, Józefa Wielowieyskiego, za wyplaconą mu summę małżonki jego Franciszki z Obiezierskich w ilości 9316 Złt. 28½ gr. pol. czyli 1552 Tal. 16 dgr. 9 fen. na mocy pokwitowania i warowania ewikcyi przez Józefa Wielowieyskiego w Grodzie Poznańskim z dnia 27. Czerwca 1791. pod opozycją dawniejszego właściciela Karóla Miaskowskiego, wedle rozrządze-

nia z dnia 13. Stycznia 1798. r. do księgi hipotecznej wciągnięta została;

2) Rubr. III. Nr. 8. protestacya, która dla Kanonika Stanisława Karońskiego, jako cessionaryusza Walentego Górskiego, Rejenta Sądu Ziemiańskiego, z przyczyny wierzytelności realnej w ilości 3250 Złt. pol. czyli 541 Tal. 16 dgr. jako zaległej summy szacunkowej wraz z prawnymi prowizjami *ex mora* od 12. Czerwca 1776. r. na mocy komplancyi między Antonim Wąsowskim i Franciszkiem Kocińskim z jednej strony, a Józefem, Antonim, Bonifacym i Sylwestrem braćmi Brodnickimi, jako też Walentym Górskim, Rejentem Sądu Ziemiańskim, z drugiej strony, w dniu 19. Września 1775. sporządzonej a w dn. 27. Czerwca 1776 w Grodzie Krakowskim oblatowanej, tudzież cessy przez Walentego Górskiego na Kanonika Stanisława Karońskiego w Grodzie Krakowskim dnia 13. Listopada roku 1783. zeznanęj, w skutku podania Kanonika Stanisława Karońskiego z dnia 13. Czerwca 1797. stosownie do rozrządzenia z dnia 13. Stycznia 1798. do księgi hipotecznej wciągnięta została.

Wierzytelności, których protestacye te się tyczą, już dawno są splacone, jednakże od kredytorów, ich spadkobierców lub z innego tytu-

łu prawnabywców, gdyż z imienia i pobytu są niewiadomi, kwitu lub konsensu extabulacyjnego nie można uzyskać. Wzywają się więc niniejszem wszyscy, którzy do wspomnianych protestacyi prawa mieć sądzą, aby się w ciągu dni 14. w biurze Ur. Gregora, obrońcy prawa, na placu Wilhelm. pod Nr. 16. tu w Poznaniu zgłosili, legitymacją wyprowadzili i konsens extabulacyjny wystawili lub pretensye swe wywiedli, gdyż w razie przeciwnym wywołanie sądowe wspomnianych intabulatów celem uzyskania wyroku prekluzyjnego nastąpi.

Kurs giełdy Berlińskiej.	Sto- pa prC.	Na pr. kurant	
		papie- rami.	gotow. wizną.
Dnia 2. Sierpnia 1849.			
Pożyczka rządowa dobrowolna	5	104½	102½
Oblig. długu skarbowego ..	3½	85½	84½
Oblig. premjów handlu morsk.	—	96½	96
Oblig. Marchii Elekt. i Nowej	3½	—	79½
Oblig. miasta Berlina	5	—	101½
Listy zastawne Pruss. Zachod.	3½	87½	87
— W. X. Poznańsk.	4	—	98
— dito nowe	3½	—	86½
— Pruss. Wschod.	3½	—	91½
— Pomorskie	3½	94½	94
— March. Elek. i N.	3½	—	93½
Frydrychsдоры	—	13½	13½
Inne monety złote po 5 tal. .	—	12½	12½
Disconto	—	—	—
Dr. żel. Starogrod-Poznański	3½	78½	78½